

# DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ ENGELLİ ÖĞRENCİ BİRİMİ YÖNERGESİ

Yayınlanma Tarihi: 5 Ağustos 2019 Categories: Genel [Leave a comment](#)

Bu Yönerge'nin amacı; Dokuz Eylül Üniversitesi'nde kayıtlı bulunan engelli öğrencilerin; öğrenim hayatlarını kolaylaştırmak için gerekli akademik ortamın hazırlanması ve eğitim-öğretim süreçlerine tam katılımlarını sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak ve düzenlemeler yapmak üzere kurulan Engelli Öğrenci Biriminin çalışma usul ve esaslarını belirlemek, engel durumlarından dolayı ders ve sınav uygulamalarında karşılaştıkları sorunları ortadan kaldırarak eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak üzere yapılacak işlemleri düzenlemektir.

## DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ ENGELLİ ÖĞRENCİ BİRİMİ YÖNERGESİ

### BİRİNCİ BÖLÜM

#### Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

##### Amaç

**Madde 1 –** (1) Bu Yönerge'nin amacı; Dokuz Eylül Üniversitesi'nde kayıtlı bulunan engelli öğrencilerin; öğrenim hayatlarını kolaylaştırmak için gerekli akademik ortamın hazırlanması ve eğitim-öğretim süreçlerine tam katılımlarını sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak ve düzenlemeler yapmak üzere kurulan Engelli Öğrenci Biriminin çalışma usul ve esaslarını belirlemek, engel durumlarından dolayı ders ve sınav uygulamalarında karşılaştıkları sorunları ortadan kaldırarak eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak üzere yapılacak işlemleri düzenlemektir.

##### Kapsam

**Madde 2 –** (1) Bu Yönerge; Dokuz Eylül Üniversitesi'nde kayıtlı engelli öğrenciler için yapılacak düzenlemeleri kapsar.

##### Dayanak

**Madde 3 –** (1) Bu Yönerge; 14.08.2010 tarih ve 27672 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği'nin değişik 11 inci maddesine göre hazırlanmıştır.

##### Tanımlar

**Madde 4 –** (1) Bu Yönerge'de geçen;

a) **Üniversite:** Dokuz Eylül Üniversitesi'ni,

b) **Rektör:** Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü'nü,

c) **Akademik Birim:** Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı fakülte, enstitü, konservatuvar ve yüksekokulları,

ç) **Yönetmelik:** 14/08/2010 tarih ve 27672 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliğini,

d) **Engelli Öğrenci Birimi:** Yönetmeliğin 11'inci Maddesi uyarınca Dokuz Eylül Üniversitesi'nde kurulan Birimi,

e) **Yönetim Kurulu (Engelsiz DEÜ Koordinatörlüğü):** Dokuz Eylül Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi tarafından oluşturulacak olan kurulu,

f) **Engelli Öğrenci:** Doğuştan ya da sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeni ile toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve koruma, bakım, iyileştirme, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan yükseköğretim öğrencisini,

g) **Akademik Birim Engelli Öğrenci Temsilcisi:** Engelli öğrencileri temsilen, engelli öğrenciler arasından akademik birimler bazında seçilen temsilciyi,

ğ) **Üniversite Engelli Öğrenci Temsilcisi:** Akademik birim öğrenci temsilcileri tarafından seçilen ve Üniversite Engelli Öğrenci Biriminde üye olarak bulunan temsilciyi,

h) **Engelli Sağlık Kurulu Raporu:** Özürlü Sağlık Kurulu'nca hazırlanan kişilerin özür ve sağlık durumları ile kullanım amacını belirten belgeyi,

ı) **Ders:** Dokuz Eylül Üniversitesi ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında okutulan zorunlu ve seçmeli dersleri,

**i) Sınav:** Dokuz Eylül Üniversitesi'nde ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora programlarına dair yapılan ara sınavlar ve final sınavları ile bu sınavlara ek olarak yapılan mazeret, bütünleme, tek ders vb sınavları,

ifade eder.

## İKİNCİ BÖLÜM

### Engelli Öğrenci Birimi Yönetim Organları ve Çalışma Esasları

#### Engelli Öğrenci Birimini Yönetim Organları

**Madde 5-** (1) Engelli Öğrenci Birimi, eğitim öğretim işlerinden sorumlu rektör yardımcısı başkanlığında ve sorumluluğunda, Engelli Öğrenci Birimi Yönetim Kurulu (Engelsiz DEÜ Koordinatörlüğü) ile eğitim birimleri engelli öğrenci danışmanları ve ihtiyaçlar doğrultusunda görevlendirilecek personelden oluşur.

(2) Engelli Öğrenci Birimi Rektörlük bünyesinde yer alır ve birimin sekreteryaya ve diğer idari işlemleri bu birimde görevlendirilen idari personel tarafından yerine getirilir.

#### Engelli Öğrenci Birimi Yönetim Kurulu

**Madde 6-** (1) Dokuz Eylül Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi Yönetim Kurulu (Engelsiz DEÜ Koordinatörlüğü); ilgili Rektör Yardımcısı başkanlığında, engelliler alanında uzmanlaşmış veya özel eğitim alanına yakın alanda uzmanlaşmış (en az) iki öğretim elemanı, tüm akademik birimlerin (Fakülte, Yüksekokul, Meslek Yüksekokulu ve Enstitüler) öğrenci işlerinden sorumlu Dekan/Müdür yardımcıları ile Daire Başkanları ve Üniversite Engelli Öğrenci Temsilcisinden oluşur.

(2) Engelli Öğrenci Birimi Yönetim Kurulu üyeleri (engelli öğrenci temsilcisi hariç) Rektör tarafından 3 (üç) yıl için görevlendirilir. Üyelerin süreleri dolduğunda tekrar görevlendirilebilirler. Süresi dolmadan ayrılan üyenin yerine kalan süreyi tamamlamak üzere aynı statüde yeni üye görevlendirilebilir.

(3) Engelli Öğrenci Birimi Yönetim Kurulu, her yarıyıl başında ve gerek duyulan zamanlarda sorumlu Rektör Yardımcısı'nın belirleyeceği bir tarihte toplanarak, birimin görevleri doğrultusunda Üniversite genelinde yapılan çalışmaları ve öğrenci başvurularını değerlendirir, yeni düzenlemeler konusunda kararlar alır ve uygulanmasını denetler. Toplantılara engel gruplarına göre ihtiyaç duyulabilecek anabilim dallarından öğretim elemanları ve konunun uzmanları davet edilebilir. Yönetim kurulu salt çoğunlukla toplanır ve kararlar oy çokluğu ile alınır.

#### Engelli Öğrenci Danışmanları

**Madde 7-** (1) Üniversite Engelli Öğrenci Birimi Yönetim Kurulu tarafından alınacak kararların uygulanması, yapılan çalışmaların denetlenmesi ve danışmanı olduğu eğitim birimindeki engelli öğrenci ihtiyaçlarının karşılanması için Engelli Öğrenci Birimi ile koordineli çalışmak üzere Dekan/Müdür tarafından bir öğretim elemanı 3 (üç) yıl süreyle engelli öğrenci danışmanı olarak seçilir.

#### Üniversite Engelli Öğrenci Temsilcisi

**Madde 8-** (1) Akademik Birim Engelli Öğrenci Temsilcileri tarafından, esasları bu Yönerge'de belirtilen yöntemle öğrencilik süresiyle sınırlı olmak üzere 2 (iki) yıl için seçilir. Engelli öğrenciler ile Engelli Öğrenci Birimi arasında gerekli koordinasyonu sağlamak üzere Engelli Öğrenci Birimi Yönetim Kurulunda üye olarak yer alır.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### Engelli Öğrenci Temsilciliği Seçim Esasları

#### **Akademik Birim Engelli Öğrenci Temsilcisi Seçimi**

**Madde 9- (1)** Üniversiteye bağlı fakülte, enstitü, konservatuvar meslek yüksekokulu ve yüksekokullarda engelli öğrenciler tarafından belirlenecek olan akademik birim engelli öğrenci temsilcisinin seçimi, *“Dokuz Eylül Üniversitesi Öğrenci Konseyi Yönergesi”* nin 4, 5 ve 11 inci maddelerinde belirtilen esaslar çerçevesinde gerçekleştirilir.

**(2)** Akademik birim engelli öğrenci temsilcisinin seçiminde, Dokuz Eylül Üniversitesi Öğrenci Konseyi Yönergesi uyarınca belirlenen seçim takvimi uygulanır.

#### **Akademik Birim Engelli Öğrenci Temsilcisi Adaylarında Aranacak Nitelikler**

**Madde 10- (1)** Akademik Birim Engelli Öğrenci temsilciliklerine aday olacak öğrencilerde aşağıdaki şartlar aranır:

- a) İlgili fakülte, yüksekokul, konservatuvar, meslek yüksekokulu veya enstitünün kayıtlı öğrencisi olmak.
- b) Bu Yönergede tanımlanan “Engelli Öğrenci” kapsamında bulunmak
- c) Siyasi parti organlarında üye veya görevli olmamak.
- d) Yükseköğretim kurumundan uzaklaştırılmasını gerektiren yüz kızartıcı bir suç işlememiş olmak.
- e) Seçimin yapıldığı dönemde kayıt dondurmamış olmak.

#### **Üniversite Engelli Öğrenci Temsilcisi Seçimi**

**Madde 11-** Üniversite Engelli Öğrenci Temsilcisi, Rektörlüğün belirleyeceği bir takvim çerçevesinde *“Akademik Birim Engelli Öğrenci Temsilcileri”* tarafından seçilir. Seçimde en fazla oyu alan aday *“Üniversite Engelli Öğrenci Temsilcisi”* olur. Seçim, Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı’nın nezaretinde Rektörlükte gerçekleştirilir.

### **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

#### **Engelli Öğrenci Biriminin Görevleri**

#### **Engelli Öğrenci Biriminin Görevleri**

**Madde 12-** Dokuz Eylül Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi’nin görevleri şunlardır:

- a) Yükseköğretim programlarına kaydı yapılan engelli öğrencilerin öğrenimlerini sürdürdükleri sırada eğitim, öğretim, burs, idari, fiziksel, barınma, sosyal ve benzeri alanlarla ilgili ihtiyaçlarını tespit etmek ve bu ihtiyaçların karşılanabilmesi için alınması gereken önlemleri belirlemek ve ortadan kaldırmak üzere çözüm önerileri sunmak, gerekli düzenlemeleri üniversitede bulunan diğer birimler veya daire başkanlıkları ile eşgüdüm içerisinde yapmak.
- b) Engelli üniversite öğrencilerinin akademik, fiziksel ve sosyal yaşamlarını engellemeyecek biçimde öğretim programlarını düzenlemek için engelli öğrencinin devam ettiği eğitim ortamının uygunlaştırılması, engellilere yönelik araç gereç temini, özel ders materyallerinin hazırlanması, engellilere uygun eğitim, araştırma ve barındırma ortamlarının düzenlenmesi konularında çalışmalar yapmak.
- c) Yükseköğrenim düzeyindeki öğrenci ve öğretim elemanlarına yönelik yayın faaliyetlerinde bulunmak, öğretim elemanlarına engellilik ile bunun getirdiği sınırlılıkları ve yapılması gereken düzenlemeleri anlatan ve bilgi veren doküman hazırlamak, bilinç düzeyini artırmak, ilgililere danışmanlık hizmeti vermek, gerektiği durumlarda hizmet içi eğitim sağlamak.
- ç) Engellilik alanında bilinç ve duyarlılık düzeyini artırmak için program ve projeler geliştirmek, seminer, konferans ve benzeri faaliyetler düzenlemek.

d) Birimin çalışma programını hazırlamak, yürütmek, faaliyetler için gerekli bütçe ihtiyaçlarını belirlemek ve yıllık faaliyet raporunu hazırlayıp bağlı bulunduğu rektör yardımcısına sunmak.

e) Yükseköğretim kurumları engelli öğrenci birimlerinin görev ve faaliyet alanına giren konularda konunun taraflarına yönelik yayın, doküman ve bilgilerin yer aldığı, üniversitelerde okuyan engelli öğrencilerin sorunlarını ve isteklerini dile getirmelerine olanak sağlayan, ilgili birimle iletişimine de imkân veren bir internet sitesi oluşturmak.

f) Alınan kararların ve belirlenen stratejilerin uygulanmasını denetlemek.

g) Maddi güçlüğü bulunan engelli öğrencilerin yardımcı araç gereçlerinin ücretsiz temini yönünde çalışmalarda bulunmak.

ğ) Bütün öğrencilerin adil ve doğru bir şekilde ölçme ve değerlendirmeye tabi tutulması, fırsat eşitliğini sağlamak ve eğitim sürecini engelli öğrenciler için de anlamlı hale getirmek için; engelli öğrencinin sınavlarla ilgili süre, mekân, materyal, refakatçi okuyucu sağlamak ve engelin doğasından kaynaklanan farklılıklara göre alınacak gerekli tedbirleri almak, düzenlemeleri yapmak.

h) İstihdam olanakları ve mesleklere ilişkin bilgilendirici kitaplar hazırlanması konusunda çalışmalar yapılmasını ve bunların engelli öğrencilere ulaştırılmasını sağlayacak tedbirler almak.

ı) Yükseköğretim programlarını kazanan engelli öğrencileri kayıt sırasında tespit etmek.

i) Üniversite yerleşkesinin ve yerleşkede bulunan yapılar ile açık alanların engelli öğrenciler için ulaşılabilir olmasını sağlamak.

## **BEŞİNCİ BÖLÜM**

### **Engelli Öğrencilerin Ders ve Sınav Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar**

#### **Ders Uygulamaları**

**Madde 13-** (1) Ders öncesinde, sırasında ve sonrasında engelli öğrencilerin engel durumlarından dolayı karşılaştıkları sorunları ortadan kaldırarak eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak için alınacak önlemler ile ilgili hususlar aşağıdaki gibidir .

#### **(2) Genel Hükümler**

a) Öğretim elemanları Engelli Öğrenci Birimi tarafından gönderilen özel gereksinimli öğrencilere ilişkin kişisel verileri gizli tutmakla yükümlüdür.

b) Ders programlarına “Engel durumunuzdan ötürü herhangi bir akademik uyarlamaya

ihtiyaç duyuyorsanız lütfen benimle iletişime geçiniz” cümlesi eklenir.

c) Özel gereksinimli öğrenciler, talepleri ve gerekçeleri Engelli Öğrenci Birimi Yönetim Kurulu (Engelsiz DEÜ Koordinatörlüğü) tarafından uygun bulunması halinde, kısa süreli olarak bölümleri ile ilgili dersleri, ikinci öğretim veya Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi ders programlarından takip edebilirler.

d) Eğitim-öğretim yılı başında Engelli Öğrenci Birimi tarafından özel gereksinimli öğrencilere oryantasyon toplantısı yapılır.

e) Özel gereksinimli öğrencilere verilen ödev ve projeler bu öğrencilerin engel grubu

dikkate alınarak uyarlanır.

#### **(3) Görme engelli öğrenciler için;**

a) Dersin içeriğinde yer alan resim, grafik, tablo gibi görsel materyallerin sesli olarak betimlenmesine özen gösterilir.

b) Az gören öğrencilerin öğretim görevlisini ve tahtayı iyi takip edebileceği bir yere oturması sağlanır ve uygun oturma düzeni oluşturulur.

c) Derslerde ses kaydı yapılmasına izin verilir, öğretim elemanının ses kaydının özel kalmasıyla ilgili kaygıları varsa öğrenciden kaydın başkasıyla paylaşılmayacağına ilişkin taahhüt alınır.

d) Bilgisayarla yapılan uygulamalı derslerde hiç görmeyen ya da az gören öğrencilerin kullanabileceği bilgisayarlar bulundurulur. Bu bilgisayarlara erişilebilirliği sağlayan gerekli programlar yüklenir ya da gerekli donanım takviyesi yapılır.

#### **(4) Konuşma engelli öğrenciler için;**

a) Konuşma zorluğu olan öğrenciler için özellikle sözlü sunumlarda ek süre verilmesine ya da görsel ve yazılı ifadenin tercih edilmesine özen gösterilir.

b) Derste söz aldığı anda, dikkatinizi verin, acele etmeyin ve kişiye konuşabilmesi için yeterli süre tanıyın.

c) Öğrencinin söylediğini anlamadıysanız tekrarlamasını isteyebilirsiniz.

d) Kısa cevaplar verebileceği sorular yöneltilir.

e) Öğrencinin iletişimini kolaylaştıracak araç ve gereçler (bilgisayar, vb.) kullanması desteklenir.

#### **(5) İşitme engelli öğrenciler için;**

a) Çok az işiten öğrencinin, sınıfta ders veren öğretim elemanını duyabilecek ve diğer seslerden etkilenmeyecek şekilde oturması sağlanır.

b) Duyuruların tahtaya yazılmasına özen gösterilir.

c) Ders anlatımının yazılı anlatımlarla ve tekrarlarla desteklenmesi sağlanır.

d) Öğrenci dudak okuyorsa, öğretim elemanının dersi öğrenciye dönük bir şekilde anlatmasına özen gösterilir.

e) Derste bir video, film, vb izletilecekse bu görsel materyalin altyazılı olması sağlanır.

f) İşitme cihazı kullanan öğrencilerin talebi doğrultusunda dersliklerdeki arka plan gürültüsünü ve yansımayı azaltan FM (Frequency Modulation) sistemleri temin edilir.

#### **(6) Bedensel engelli öğrenciler için;**

a) Öğrencinin engeliyle ilgili olarak sınıfta (oturma düzeni, özel masa-sandalye konması, vb) oluşturulan düzenin devamlılığının kontrol edilmesi sağlanır.

b) Öğrenciye kullandığı yardımcı cihazlarla ilgili gerektiğinde yardımcı olunur.

c) Öğrenci ellerini kullanamıyorsa derslerde not tutulması ile ilgili kendisine yardımcı olacak bir kişinin görevlendirilmesi sağlanır veya ders notları yazılı olarak verilir.

d) Dersler için bir binadan diğerine gitme, ders aralarında sınıf dışına çıkma, yemekhaneye gidip gelme gibi bazı işler için daha fazla efor ve zamana ihtiyaçları olabileceği ve tüm bunların neticesinde daha fazla yorgunluk sergileyecekleri göz önünde bulundurulur, bunun için ek süre tanınması gerekebilir.

#### **(7) Disleksi sorunu olan öğrenciler için;**

a) Öğrenci not alma güçlüğü yaşıyorsa, dersin kaydı için özel bir izin verilir.

b) Disleksik öğrencilerin siyah-beyaz renklerini algılama problemi yaşaması nedeniyle, beyaz tahtada renkli kalem kullanılmasına özen gösterilir.

c) Derslerdeki uzun okuma listeleri disleksik öğrenciler için altından kalkılamaz bir yük olabilir. Bu nedenle, okumaların hangi sıra ve öncelik içinde yapılabileceği konusunda ilgili öğretim elemanı tarafından gerekli hazırlıklar yapılır.

d) Derse daha hazır gelme ve dersi takip edebilme imkanı sağlanması için okuma parçaları, ders notları, power point sunumları, disleksi sorunu olan öğrenciye daha önceden ulaştırılır. Eğer power point sunumlarının önceden verilmesi mümkün değilse, derse başlarken, derste hangi konuların anlatılacağı belirtilir ya da ana başlıkların tahtaya yazılması sağlanır.

e) Disleksik öğrencilerin sınıfta veya seminerlerde “bir okuma parçasını”, başkalarının önünde yüksek sesle okumalarının istenmemesi konusunda hassas davranılır.

f) Matematik derslerinde, derste kullanılan matematiksel terimlerin açıklanmasına ve öğrencilerin konuyu anlaması için ek alıştırmalar verilmesine özen gösterilir.

g) Disleksik öğrencilerin derste dikkatlerinin toplanması için, görsel sunumlarda satır arasının ve harf büyüklüğünün artırılması sağlanır.

#### **(8) Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrenciler için;**

a) Öğrencilerle bire bir görüşülerek motivasyonlarını yüksek tutabilmeleri için destek verilir.

b) Derslerde ses kaydı yapılmasına izin verilir.

c) Yazılı dokümanların elektronik formatta öğrenciye verilmesi sağlanır.

d) Dersle ilgili dokümanların dersten önce öğrenciye verilmesi sağlanır.

e) Öğrencinin ihtiyacı olduğunda ara kullanması için gerekli tedbirler alınır.

#### **(9) Öğrenme güçlüğü (Zihinsel yetersizlik) olan öğrenciler için;**

a) Ders içeriğinin öğrenciye oldukça ayrıntılı şekilde verilmesiyle ilgili gerekli önlemler alınır.

b) Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler için, dersle ilgili etkinliklerin zaman ve sırasının belirtilmesi sağlanır.

c) Öğrenme güçlüğü olan öğrencilere, okuma materyalleri listesinin dönem başında verilmesi için gerekli tedbirler alınır.

d) Öğrenme güçlüğü olan öğrencilere verilecek ödevlerle ilgili; ek süre verilmesi veya kapsamlı bir ödevin parçalara bölünerek verilmesi konusunda hassas davranılır.

e) Öğrencinin ders sırasında konuyu anlayabilmesi için hesap makinesi, bilgisayar vb teknolojik aletleri kullanmasına imkân tanınır.

#### **(10) Süreğen Hastalığı olan öğrenciler için;**

a) Sağlık sorunu olan özel gereksinimli öğrencilere, kullandıkları ilaçları gerektiğinde ders sırasında almalarına izin verilir.

b) Ders esnasında ihtiyaç duyulması halinde, öğrencilerin karşılaşılabilecekleri biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarından dolayı, dersten bir süreliğine çıkmasına izin verilebilir.

c) Diyabet veya epilepsisi olan öğrencilerin nöbetleri veya belirtileri açıkça görülmeyebilir. Kronik ağrılar, kafa yaralanmaları, kan hastalıkları, böbrek hastalıkları, artirit gibi sorunlar kişinin günlük yaşamlarını derinden etkileyebilir. Öğrenci hastalığından dolayı yorgun ve stresli olabilir veya kullandığı ilaçlardan dolayı dalgın veya uykuya meyilli olabileceği göz önünde bulundurularak gerekli tedbir alınır.

d) Bi-polar bozukluk, şizofreni, depresyon ve anksiyete gibi uzun süreli ruhsal bozuklukları olan öğrencilerin destek ihtiyaçları, başa çıkma stratejileri bireyden bireye ve zaman zaman değişir. Bazı öğrencilere sadece stresli zamanlarda destek gerekebilirken bazılarında da tüm ders veya dersler boyunca destek gerekebilir. *Aynı tanıyı alan öğrenciler aynı problemleri yaşamaz veya aynı desteğe ihtiyaç duymazlar.* Bundan dolayı her öğrenci için ayrı bir danışmanlık alınmalıdır.

**(11) Asperger Sendromu veya diğer Otizm Spektrum Bozukluğu tanılı öğrenciler için;**

- a) Bu öğrenciler metaforlar, espriler ve deyimler gibi dilin inceliklerini anlamada zorluklar yaşarlar ve söylenenleri tam/birebir anlamıyla anlarlar. Bu tür ifadeleri yanlış anlamaları durumunda örneklerle açıklama yaparak anlamalarına yardımcı olunmalıdır.
- b) Jest, mimik ve vücut diline dayalı iletişimi anlamakta zorlanabilir veya hiç anlamayabilirler. Bu nedenle iletmek istediğimiz mesajı sözel olarak ve net ifadelerle de söyleyerek anlamasına yardımcı olunmalıdır.
- c) İletişimde yaşadıkları zorluklardan dolayı, Asperger sendromlu öğrencilerin sosyal aktiviteler, grup çalışmaları gibi çalışmalara katılmada motivasyon yetersizliği olabilir. Bu çalışmalar için sınıf arkadaşlarının desteği sağlanabilir ve grup çalışmalarına katılımı kolaylaştırıcı önlemler alınmalıdır.
- d) Empati kurmada ve başka bir bakış açısıyla değerlendirmede zorluklar yaşarlar. Bu nedenle sosyal durumları, farklı yaklaşımları anlamakta zorluk yaşayabilirler. Bu konularda somut örnekler vererek anlamalarını kolaylaştırıcı olunmalıdır.
- e) İlgilendikleri konularda obsesif olabilirler. İlgilerini çekmeyen konulardaki derslerde motivasyon sorunları yaşayabilirler. Derslerin bazılarında veya bazı konularda motivasyon sağlamak için ilgi çekici araştırma ödevleri vermek gibi yollar denenmelidir.
- f) Derslerdeki rutinler beklenmedik bir şekilde değiştiğinde kaygıları artacaktır. Bu nedenle ders programında veya sınav tarihlerinde yapılacak değişiklikler önceden ve mümkünse yazılı olarak bildirilmelidir.
- g) Genellikle yazmaktan hoşlanmazlar ve yazıları okunaksızdır. Derslerde not tutmakta başarılı olamazlar. Ders notlarının önceden yazılı olarak verilmesi, önemli yerlerin vurgulanması sağlanmalıdır.
- h) Gürültü, aşırı kalabalık veya başka bir nedenle, kaygılarının arttığı ve aşırı stresli oldukları zamanlarda dersten çıkarak sessiz bir yere gitmelerine izin verilmelidir.

**Sınav Uygulamaları**

**Madde 14-** (1) Sınav öncesinde, sırasında ve sonrasında engelli öğrencilerin engel durumlarından dolayı karşılaştıkları sorunları ortadan kaldırarak eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak için alınacak önlemler ile ilgili hususlar aşağıdaki gibidir.

Sınav görevlilerince sınav saatleri, sınav yerleri ve soruları vb. gibi duyurular engel grupları göz önünde bulundurularak yapılır.

**(2) Görme engelli öğrenciler için;**

- a) Öğrencilerin talebi ve Engelli Öğrenci Biriminin uygun bulması halinde bu öğrencilerin bir gözetmen eşliğinde tek kişilik bir ortamda sınav olmaları sağlanır.
- b) Öğrencinin talep etmesi halinde sınav materyali büyütülerek basılır.
- c) Gereken durumlarda, sınavlarda öğrenciye bir okuyucu olarak araştırma görevlisi desteği verilir.
- d) Gereken durumlarda öğrenciye sınavda ek süre verilir (sınav süresinin 1/3'ü kadar)
- e) Gereken durumlarda uygun koşullar sağlanarak sınavlarda dizüstü bilgisayar kullanımına izin verilir.
- f) İhtiyaç duyulması halinde öğrencilerin yardımcı araç gereç ile (teleskopik gözlük, prizmatik gözlük, büyüteç, vb) sınavlara girmeleri sağlanır.
- g) Öğrencinin durumuna ve dersin kapsamına göre sözlü sınav uygulamasının tercih edilmesi durumunda gerekli önlemler alınır.
- h) Sınav ve ödevlerde yazım ve imla kurallarının uygulanması noktasında daha toleranslı davranılması gereken durumlar göz önünde bulundurulur.

**(3) Konuşma engelli öğrenciler için;**

a) Konuşma zorluğu olan öğrenciler için özellikle sözlü sınavlarda ek süre verilir ya da görsel ve yazılı ifadenin tercih edilmesi sağlanır.

**(4) İşitme engelli öğrenciler için;**

- a) İhtiyaç duyulması halinde öğrencilerin yardımcı araç gereç ile (işitme cihazı, vb) sınavlara girmeleri sağlanır.
- b) Gereken durumlarda öğrenciye sınavda ek süre verilir (sınav süresinin 1/3'ü kadar).
- c) Sınav ve ödevlerde yazım ve imla kurallarının uygulanması noktasında daha toleranslı davranılması gereken durumlar göz önünde bulundurulur.

**(5) Bedensel engelli öğrenciler için;**

- a) Bedensel engelli öğrencilerin sınavları, mutlaka erişilebilir ortamlarda yapılır.
- b) Öğrenci ellerini kullanamıyorsa sınavlarda cevapların yazılmasıyla ilgili kendisine yardımcı olacak bir kişi görevlendirilir.
- c) Gereken durumlarda öğrenciye sınavda ek süre verilir (sınav süresinin 1/3'ü kadar).

**(6) Disleksi sorunu olan öğrenciler için**

- a) Yapılan sınavda (yabancı dil veya başka bir konu), eğer “imla hataları” özellikle sınavın bir parçası değilse bu husus dikkate alınarak sınav değerlendirmesi yapılır.
- b) Sınav ya da ödevleri değerlendirirken, mümkün olduğunca olumlu geri dönütler yazmaya gayret edilir, utandırıcı geri bildirimler yazılmasından kaçınılır.
- c) Sınavları ya da ödevleri değerlendirirken, “kırmızı kalem” kullanılmamasına, düzeltmelerin ya da dönütlerin başka renkte bir kalemle yapılmasına özen gösterilir.
- d) Sınavlarda ya da derslerde, tabloların ya da grafiklerin daha görünür ve fark edilir kılınmasına dikkat edilir.
- e) Gereken durumlarda öğrenciye sınavda ek süre verilir. (sınav süresinin 1/3'ü kadar)
- f) Sınavlarda kullanılan “optik formlar” disleksik öğrenciler için çok iyi olmayabilir. Bu nedenle işaretlemelerini kitapçık üzerinde yapmalarına izin verilir.
- g) Özellikle dil sınavlarının “dinleme” bölümlerinde; öğrencinin teypten dinleyeceği parçanın, gözetmen tarafından ara ara durdurulmasına ve bu durdurma süresi içinde öğrencinin not almasına daha sonra da sorularını yanıtlamasına izin verilir.
- h) Dil sınavlarının “Okuma” bölümünde parçalar uzun olduğu zaman, “dinleme” bölümüne benzer bir uygulama yapılır.
- i) Dil sınavlarının “Yazma” bölümü için, öğrencinin özel durumu göz önünde bulundurularak ek süre verilir.
- j) Öğrencinin dikkatini toplamasına yardımcı olunması için sınavın sakin, sessiz bir yerde yapılması ve öğrencilerin talebi ve Engelli Öğrenci Biriminin uygun bulması halinde bu öğrencilerin bir gözetmen eşliğinde tek kişilik bir ortamda sınav olmaları sağlanır.
- k) Öğrenci “yazma” problemi yaşıyorsa, cevaplarını yazmak üzere; “okuma” problemi yaşıyorsa, soruları okumak üzere bir araştırma görevlisi görevlendirilir.

**(7) Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrenciler için;**

- a) Öğrencinin gereksinimi ve isteği dikkate alınarak sınavların ayrı yapılması için gerekli önlemler alınır ve sınavlarda ek süre verilir.

b) Sınav ve ödevlerde yazım ve imla kurallarının uygulanması noktasında daha toleranslı davranılması gereken durumlar göz önünde bulundurulur.

c) Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrenciler için sözlü sınav uygulaması tercih edilir.

#### **(8) Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler için;**

a) Öğrenciniz yazılı anlatımda güçlük yaşıyorsa sözlü sınavlar, kısa yanıtli ve boşluk doldurmalı sınavlar tercih edilir.

b) Öğrencinin sınavı gerekirse bireysel olarak yapılır.

c) Sınava başlamadan önce öğrencinin sınav sorularını anlayıp anlamadığı kontrol edilir, sınav sorularını kendi cümleleri ile ifade etmesine imkân tanınır.

d) Matematik, fen ve teknoloji gibi derslerde sınav sonuçlarını değerlendirirken, yalnızca sonuca değil, yaptığı işlemlere de puan verilir.

#### **(9) Süreğen Hastalığı olan öğrenciler**

a) Özel gereksinimli öğrencilere kullandıkları ilaç, tıbbi malzeme vb ile sınava girmelerine izin verilir.

b) Sınav esnasında ihtiyaç duyulması halinde, özel gereksinimli öğrencilerin, karşılaşılabilecekleri biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarından dolayı, görevli nezaretinde, geri dönmek kaydıyla sınava kısa süreliğine ara vermesine sınav görevlisi tarafından izin verilebilir.

#### **(10) Asperger Sendromu veya diğer Otizm Spektrum Bozukluğu tanıli öğrenciler için**

a) Genellikle yazmaktan hoşlanmaz ve yazıları okunaksız olur, bu nedenle;

1. Klasik sınav yerine testler veya kısa cevapli sorular tercih edilmelidir.

2. Araştırma ödevleri gibi ev ödevlerini bilgisayarla yazmasına izin verilmelidir.

b) Sıkışık ortamlar, aşırı sıcak veya havasız ortamlar, bazı parfümler, vb anksiyetesini arttırıp, huzursuz davranışlara neden olabilir. Öğrencinin gereksinimi ve isteği dikkate alınarak sınavların ayrı yapılması için gerekli önlemler alınır.

c) Sözlü sınavlarda kullanılan dilin soyut olmamasına dikkat edilmeli ve soruyu anlayıp anlamadığından emin olunmalı, gerekirse daha basit bir dille soru tekrarlanmalıdır.

### **ALTINCI BÖLÜM**

#### **Çeşitli ve Son Hükümler**

##### **Hüküm Bulunmayan Haller**

**Madde 15 – (1) Bu Yönergede hüküm bulunmayan hallerde, ilgili mevzuat hükümleri ile Senato ve Üniversite Yönetim Kurulu kararları uygulanır.**

#### **Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat**

**Madde 16 – (1) 28.06.2016 tarih ve 461/10 sayılı Senato kararı ile yürürlüğe giren Dokuz Eylül Üniversitesi Engelli Öğrencilere Yönelik Uygulamalar Yönergesi yürürlükten kaldırılmıştır.**

#### **Geçiş Hükümü**

**Geçici Madde 1 – (1)** Bu Yönergenin 9 ve 11 inci maddelerinde öngörülen engelli öğrenci temsilciliği seçimi, ilk kez 2016-2017 öğretim yılı bahar döneminde Rektörlükçe belirlenecek bir takvim çerçevesinde yapılır. Yapılan seçimler 2016-2017 öğretim yılı bahar dönemi ile 2017-2018 öğretim yılı güz ve bahar dönemlerini kapsar. Daha sonra yapılacak seçimlerde Dokuz Eylül Üniversitesi Öğrenci Konseyi seçim takvimi uygulanır.

#### **Yürürlük**

**Madde 17 – (1)** Bu Yönerge Senato tarafından onaylandığı tarihte yürürlüğe girer.

#### **Yürütme**

**Madde 18 – (1)** Bu Yönerge hükümlerini Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü yürütür.